

Čís. 7851.

V tom, že byla stanovena okrouhlá roční doba k odevzdání věci, nelze spatřovati ujednání fixního obchodu.

V tom, že jedna smluvní strana připomněla druhé smluvní straně závazky a zdůraznila jí lhůtu k plnění a druhá strana jí odpověděla, že smlouvě rozumí, nelze spatřovati souhlasný projev stran, pozměňující dosavadní úmluvu v ten způsob, že strana chtějící od smlouvy ustoupiti, nemusí stanoviti přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění.

(Rozh. ze dne 9. března 1928, Rv I 861/27.)

Žalobce prodal žalovaným automobil za 36.000 Kč, z čehož zaplatili žalovaní 16.000 Kč hotově a za 20.000 Kč měl si žalobce od nich odebrati nábytek do jednoho roku. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na žalovaných, by bylo uznáno právem, že žalovaní jsou povinni rukou společnou a nerozdílnou žalobci na úhradu dlužného nedoplatku za koupený automobil 20.000 Kč dodati školní lavice, jaké ve svém závodu pro veřejné školy vyrábějí, t. j. lavice moderní soustavy o železné spodní konstrukci, každou pro dvě osoby a sice od každé ze tří velikostí, v nichž se tyto lavice vyrábějí, stejný počet za ceny, jaké účtují úřadům školním a v úhrnné hodnotě 20.000 Kč, při čemž částku, kterou by cena dodaných lavic 20.000 Kč převyšovala, žalobce žalovaným doplatí v hotovosti, anebo zaplatiti mu rukou společnou a nerozdílnou 20.000 Kč. Za řízení vznesl žalobce mezitímní určovací návrh, že smlouva mezi stranami ohledně auta jest v platnosti a nebyla zrušena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly.

N e j v y š š í s o u d vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalobcovu a uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Podle smlouvy ze dne 16. července 1924 mají žalovaní převzít od žalobce automobil za 36.000 Kč a zaplatiti hotově 16.000 Kč, a za 20.000 Kč měl si žalobce odebrati od nich nábytek do jednoho roku. Ježto převážná část ceny za automobil měla býti vyrovnána cenou nábytku a nikoli v penězích, jde po rozumu § 1055 obč. zák. o smlouvu směnnou, nikoliv o smlouvu kupní. Žalobce sice v žalobní prosbě mluví o smlouvě kupní, ale nesprávným pořádkem skutkových okolností pod právní normu nejsou soudy vázány a není tudíž závady, by z prosby žalobní a z určovacího návrhu nebyla vymícena slova označující, že jde o kupní smlouvu a nedoplatek za koupený automobil. Při směnné smlouvě přijdou v úvahu předpisy občanského zákona (§ 918 a násl.), nikoli předpisy obchodního zákona o koupi, zejména ne články 355 a násl. o účincích toho, octne-li se některá ze stran v prodlení. Zároveň z té okolnosti, že umluvena byla okrouhlá jednoroční lhůta k odebrání nábytku, jest patrné, že nešlo o fixní obchod po rozumu § 919 obč. zák.

Podotýká se, že, ujednána-li prostě lhůta k plnění, nejde již tím o právní jednání, které by bylo posuzováno podle § 919 obč. zák. K tomu jest podle jasného znění tohoto § třeba, by buď bylo vymíněno splnění v přesně určeném čase nebo do přesně určené lhůty tak, že by jinak dojít mělo na odstoupení, neb aby totéž bylo lze usuzováti z povahy jednání nebo z účelu plnění. O něco takového při prvotním ujednání směnné smlouvy nešlo. Soudy nižších stolic vzaly za zjištěno, že žalovaný v červnu 1925 řekl žalobci, že si musí od nich nábytek do 16. července 1925 odebrati podle smlouvy a že, když tak neučiní, musí si vzít auto zpět a peníze vrátiti, načež žalobce odpověděl, že má dost času, že třeba v poslední den si může vzít nábytek. Soudy nižších stolic vykládají tyto zjištěné projevy obou stran použitím § 863 obč. zák. v ten rozum, že žalobce přistoupil na to, že nábytek musí býti do 16. července 1925 odebrán, jinak že dojde ke zrušení smlouvy. Podotknouti jest, že použití všeobecného vykládacího pravidla § 863 obč. zák. jest činností čistě rozumovou a závěry, k nimž se touto činností dospívá, jsou závěry právními, nikoli skutkovými, takže dovolací soud může učiniti právní závěr odchylný od závěru nižších stolic. Podle § 863 obč. zák. lze vůli projevit také mlčky takovými činy, které, uváží-li se všechny okolnosti, nedávají rozumné příčiny o ní pochybovati. Zde však nelze říci, že řečené výroky připouštějí s uvážením všech okolností pouze ten výklad, že jimi ujednáno bylo storno pro případ, že žalobce přesně nejpozději dne 16. července 1925 nábytek neodebere, že těmito výroky se měla proměnit původní smlouva v úmluvu s ujednáním přesně určeného času plnění tak, že nedodržením lhůty se strany žalobcovy vzniklo by žalovaným právo odstoupiti od smlouvy bez stanovení dodatné lhůty k plnění (§ 919 obč. zák. na rozdíl od § 918 obč. zák.). Rozmluva tato nebyla v podstatě ničím jiným, než že žalovaný připomenul žalobci smluvní závazky neboli, jak praví odvolací soud, zdůraznil mu lhůtu k plnění určenou, a že žalobce odpověděl, jak on smlouvě rozumí. Ale naprosto nelze v těchto slovech spatřovati souhlasný projev obou stran, pozměňující dosavadní úmluvu v ten způsob, že žalovaný, budou-li chtít od smlouvy ustoupiti, když žalobce neodebere nábytek do 16. července 1925, nemusí mu po rozumu § 918 obč. zák. stanovití přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění. Aby se mohlo říci, že není pochyby o tom, že strany měly vůli vyloučiti předpis § 918 obč. zák., bývalo by musilo býti řečeno ještě něco více nebo něco jiného. Vzhledem k vývodům dovolací odpovědi jest podotknouti, že za souhlas se stornem nelze podle § 863 obč. zák. pokládati ani tu okolnost, že žalobce v původní prosbě žalobní domáhal se jen zaplacení 20.000 Kč a ne v první řadě dodání nábytku. Tím přece žalobce neprojevoval souhlas se zrušením směnné smlouvy, kteréž zrušení by vedlo k vrácení auta. Dovolateli nelze přisvědčiti v tom, že nejde na jeho straně o prodlení, když neučinil opatření, by mu žalovaný mohli vyrovnati protihodnotu. Dovolatel přehlíží, že vyhradil si vlastnictví automobilu až do dodání nábytku. Dokud tedy neučinil zmíněného opatření, t. j. neoznámil žalovaným, jaký nábytek mu má býti dodán, nesplnil svou povinnost a zavinil, že auto nepřešlo

do vlastnictví žalovaných; tím octl se v prodlení se své strany a nesplnil úplatnou smlouvu v náležitě době a tak, jak bylo smluveno (§ 918 obč. zák.). Jest se dále obíráti otázkou, zda se žalovaní zachovali podle § 918 obč. zák., při čemž se podotýká, že v tomto § se žádá, by strana, která chce od smlouvy odstoupiti, stanovila přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění, kdežto v případech, které jest posuzovati podle čl. 356 obch. zák. stačí, by se přiměřená lhůta prostě poskytla. Žalovaní ani netvrdí, že se zachovali podle § 918 obč. zák. Jest sice z jejich dopisu bez data žalobci před vánocemi 1925 zasláního patrné, že žalovaní nechali uplynouti nějakou lhůtu po splatnosti, což by zajisté stačilo, kdyby věc bylo posuzovati podle čl. 356 obch. zák.; avšak v případě, o nějž tuto jde, to nestačí, ježto žalovaní, hodlající od smlouvy odstoupiti, měli stanoviti přiměřenou lhůtu k dodatečnému plnění; neučinili-li tak, nemohl jich jednostranný projev, že následkem prodlení žalobcova odstupuji od smlouvy, vésti k zrušení smlouvy, a žalobce nepozbyl nároku na priměrní smluvní plnění, t. j. na dodání nábytku v ceně 20.000 Kč. Jest tedy žalobní nárok v zákoně odůvodněn, i bylo vyhověti dovolání tak, jak se stalo, při čemž se podotýká, že zároveň do výroku rozsudečného pojato bylo i rozhodnutí o určovacím návrhu, které soud první stolice pojal pouze do důvodů svého rozsudku. Že školní lavice pokládati jest za nábytek po rozumu citované směnné smlouvy, netřeba vzhledem k jejímu znění blíže odůvodňovati.

Čís. 7852.

Šekový zákon ze dne 3. dubna 1906, čís. 84 ř. zák.

Úřední pečeť šekové účtárny doplněnou datem a šifrou úředníkovou dlužno klásti na roveň trasátovu podpisu ve smyslu § 16 čís. 2 zák. Vytisknuté a přilepené potvrzení šekového úřadu rovná se prohlášení napsanému na šek.

(Rozh. ze dne 9. března 1928, Rv I 322/28.)

Proti šekovému platebnímu příkazu vznesl žalovaný námitky, jimž procesní soud první stolice nevyhověl a ponechal šekový platební příkaz v platnosti. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil mimo jiné z těchto důvodů: Jak plyne z potvrzení poštovního úřadu šekového ze dne 25. května 1927, jest šek úřadem tím opatřen vytištěním prohlášením a též razítkem s datem a jest toto ověřeno též šifrou, tak že jest plně vyhověno předpisu § 16 čís. 2 šek. zákona (§ 886 poslední věta obč. zák.). Proto jest námitka odvolatelky o nedostatku na prohlášení tím vyvrácena. Dotčené razítko spojuje prohlášení se šekem a jest tím též na šeku vystaveno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.